

храмові - 230

Село Бичаль розкинулось на пагорбах швидкоплинної Горині, яка голукою стрічкою звивається між зеленими берегами. При в'їзді до нього зі сторони Злазного височить мурований храм, який згадується у "Волинських єпархіальних відомостях". В цьому році йому сповнилося 230 років.

Минав час. Сплавали десятиліття. Мінялися епохи. Був на межі знищення. Але вистояв і... відродився.

Існує переказ, що колись у Бичалі стояла дерев'яна церква. На її місці згодом збудували нову - з цегли. На кошти парафіян і володарки села - польської поміщиці Єфросинії Збієвської. Задум її був далекосяжний: мала намір окатоличити селян чи уніатами зробити. Але люди не зрадили віри своїх дідів і прадідів - до костелу не пішли. Не думала, не гадала пані, що так станеться. І храм німував. Та коли висвятили на православний, бичальці і жителі довколишніх сіл пішли на Богослужіння.

З архівних джерел відомо, що при церкві діяла парафіяльна школа, в якій навчалося 20 хлопчиків і 8 дівчаток (за станом на 1888 рік). Згодом, завдяки старанням священика Василя Теодоровича, цей заклад став одним із кращих у Волинській губернії.

Коли події Першої світової війни докотилися до села, парафіяни вирішили заховати церковні дзвони на дно Горині. Загроза нависла і над самим храмом.

Про ці далекі події нагадують кілька захоронень учасників Брусилівського прориву - солдатів Курського полку. Колись у селі стояв пам'ятник на місці, де відбувалася нарада генерала Брусилова перед вирішальним наступом.

Заслугує на увагу патріотична діяльність бичальських просвітян за часів Польщі. До їхнього голосу прислухалися односельці. Промовистий такий факт. Одного разу після церковної відправи провели вони опитування людей, якою мовою священик повинен вести Богослужіння. Одностайну підтримку отримала рідна - українська.

Фотознімки, що знаходяться в Бичальській загальноосвітній школі, свідчать: відвідини храму в 30-х роках (за часів Польщі) були масовими, зокрема у дні великих свят - Різдва, Великодня, Трійці.

Настали чорні дні фашистської окупації. Чого завгодно можна було чекати від іноземних поневолювачів. 27 травня 1943 року німецькі головорізи вдалися до страшної акції - помсти: спалили село. Знову постраждав, як під час Першої світової війни, древній храм. Знищено настінні розписи, забрано церковні дзвони. Одне слово, вороги поглумилися над сільською святинею. Носії коричневої чуми не побоялися навіть кари Божої.

Після війни громада взялася за відбудову храму. І він би ще довго слугував людям, якби не атеїстичне гоніння 60-х років. Архітектурна пам'ятка XVIII віку перетворилася в руїну. Наприкінці 80-х церкву хотіли ліквідувати - знищити повністю. На сполох забили бичальці на чолі із старожителем села Федотом Малишем. У вищій інстанції полетіли листи, сповнені тривоги та невимовного болю. І храм дозволили підняти з руїн, воскресити. Усім селом воскресшали. В 1990 р. в церкві відновилася служба Божа.

Повчальна історія Свято-Покровського храму УПЦ Київського Патріархату невеликого поліського села. Це - переконливе свідчення незнищенності людського духу, незгасне прагнення людини до вищих моральних цінностей.

Анатолій КАРП'ЮК